

Grote fietstassenroute

NAAR BIOLOGISCHE ADRESJES

FIETSRUTE 20. OVERIJSEL, TUSSEN ZWOLLE EN RAALTE

→ 44, 33 of 22 km

🕒 3, 2.30 of 1.30 uur

🌿 Polder, natuurgebied, bos

De Overijsselse Natuurboeren wonen per definitie op een mooie plek, want biodiversiteit is een speerpunt van hun boerenbestaan. Dus staan er akkerranden met wilde bloemen rond hun akkers en grazen de koeien en de waterbuffels in natuurgebieden. En de zeugen? Die liggen in een modderbad of lopen in de wei. Deze fietsroute rond Raalte laat dát en nog veel meer zien, zoals Oons Pad met een uitkijktoren met infokist en picknickbank, plus heel veel kleinschalige akkers en weilanden. Groots en meeslepend is het nergens, maar het is wél overal MOOI. Nou ja, op Raalte en Heino na dan, want dat zijn geen architectonische hoogtepunten.

OVERIJSEL

LEGENDA

→ 44, 33 of 22 km

🕒 3, 2.30 of 1.30 uur

🌿 Polder, bos, natuurgebied

knp = fietsknooppunt
LA = linksaf
RA = rechtsaf
RD = rechtdoor
ri = richting
P25347 = ANWB-paddestoel 25347
Y = richtingbord

Naar de Natuurboeren Overesch, Kleinlangenvelsloot en Bovendeert

vouwrand

Het landschap

Tussen Zwolle en Raalte zegevieren de kleinschalige landschappen omringd door reepjes bos en natuurgebieden. Geen wonder dat het in het struweel stikt van de zangvogeltjes die de fietser begeleiden met hun gekwetter, gekwinkeleer, gefluit en zoetgevooid gezang. Hier en daar zijn er ook grootschalige akkers. Daar is het even doortrapen, evenals door Raalte en Heino, de twee uit hun voegen gegroeide dorpen. Verder biedt de route onvervalst fietsgenot op verharde en onverharde fietspaden en autoluwe wegen en door statige lanen omzoomd door rijen knoestige beuken- of eikenbomen. Die karakteristieke bomenrijen zijn elders in Nederland bijna overal opgeofferd aan het verbreden van wegen.

Horeca vind je alleen bij het beginpunt, in de boerderijwinkel van Overesch, en in Heino, want het centrum van Raalte zit niet in de route. Kunstliefhebbers kunnen bij kasteel 't Nijenhuis afstappen en het museum bezoeken.

Onder: Brandrode runderen van Jan Overesch in natuurgebied De Colckhof. Rechts: Pinksterbloemen op Oons Pad (Foto: Wim Bovendeert).

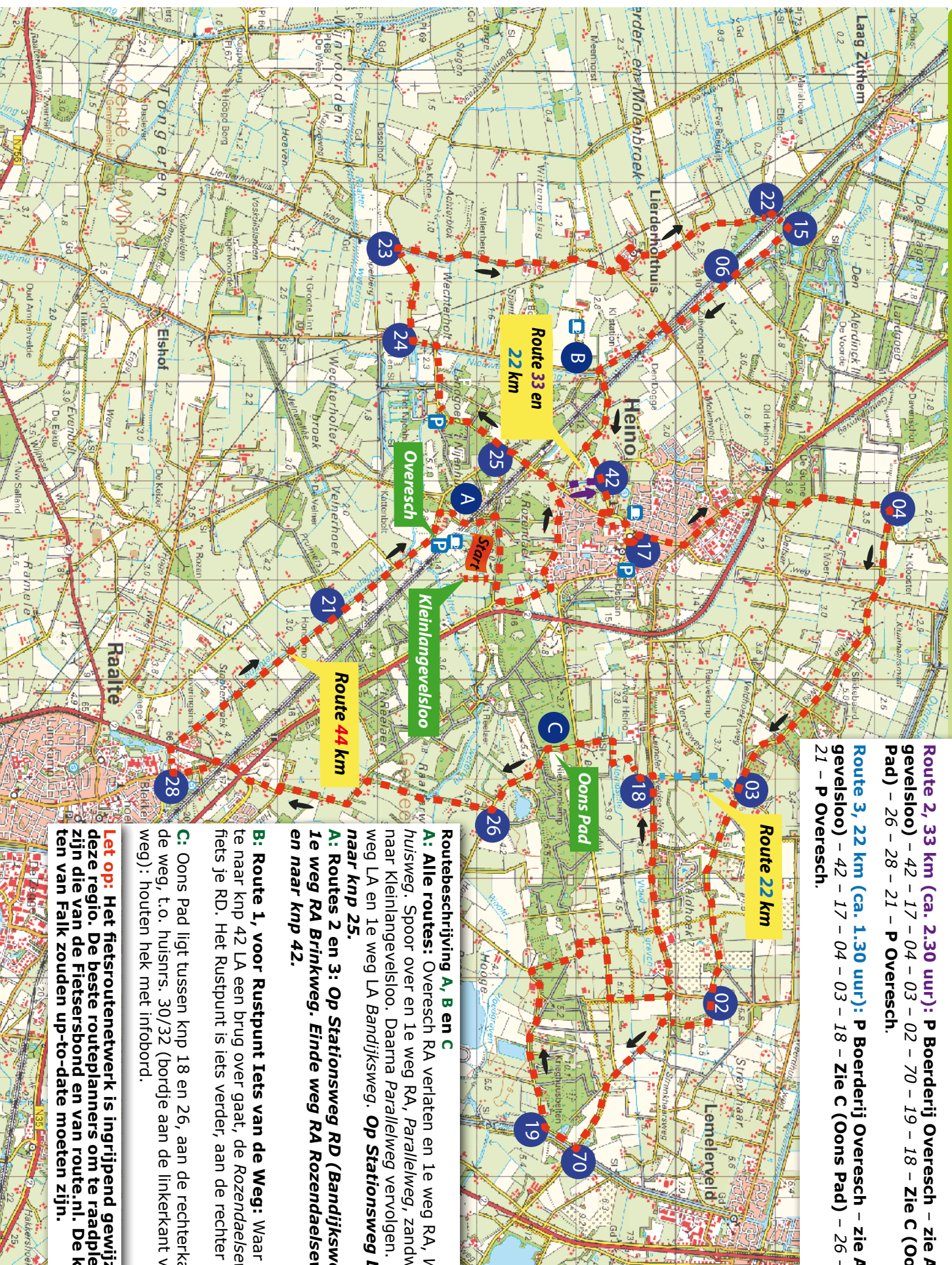
Wilde akkerranden bevorderen de biodiversiteit en trekken bijen, hommels en vlinders aan.

De stichting Natuurboeren

De leden van de Stichting Natuurboer uit de Buurt willen de soortenrijkdom van flora en fauna op hun bedrijven zichtbaar maken én zorgen dat je die proeft. Kortom: de consument de biodiversiteit laten beleven. De zorg voor de dieren, de variatie aan grassen en kruiden in hun dieet, de gematigde bemesting op de akkers, dat alles proef je terug in het eindresultaat. Daarmee onderscheiden zij zich van de bulkproducenten. De natuurboeren laten zien dat je heel goed kunt boeren met meer variatie aan planten en dieren en dat je daardoor producten krijgt met veel meer smaak. Op de natuurlijke graslanden groeien bijvoorbeeld vaak pinksterbloemen en later boterbloemen waar insecten op af komen. De natuurboeren zijn biologische boeren. Ten minste 25% van hun grond bestaat uit natuurgrond en/of landschapselementen. In veel gevallen beheren zij die samen met terreinbeheerders van bijvoorbeeld Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, provinciale landschappen en soms particulieren.

De routes

Route 1, 44 km (ca. 3 uur): P Boerderij Overesch – zie A (Langevelsloo) – 25 – 24 – 23 – 22 – 15 – 06 – (zie B) – 42 – 17 – 04 – 03 – 02 – 70 – 19 – 18 – **zie C (Oons Pad)** – 26 – 28 – 21 – P Overesch.

Route 2, 33 km (ca. 2.30 uur): P Boerderij Overesch – zie A (Langevelsloo) – 42 – 17 – 04 – 03 – 02 – 70 – 19 – 18 – **zie C (Oons Pad)** – 26 – 28 – 21 – P Overesch.

Route 3, 22 km (ca. 1.30 uur): P Boerderij Overesch – zie A (Langevelsloo) – 42 – 17 – 04 – 03 – 18 – **zie C (Oons Pad)** – 26 – 28 – 21 – P Overesch.

Routebeschrijving A, B en C

A: Alle routes: Overesch RA verlaten en 1e weg RA, Woolthuisweg. Spoor over en 1e weg RA, Parallelweg, zandweg, en naar Kleinlangevelsloo. Daarna Parallelweg vervolgen. Einde weg LA en 1e weg LA Bandijksweg. **Op Stationsweg LA en naar knp 25.**

A: Routes 2 en 3: Op Stationsweg RD (Bandijksweg) en 1e weg RA Brinkweg. Einde weg RA Rozendaalseweg en naar knp 42.

B: Route 1, voor Rustpunt Iets van de Weg: Waar de route naar knp 42 LA een brug over gaat, de Rozendaalseweg in, fiets je RD. Het Rustpunt is iets verder, aan de rechter hand.

C: Oons Pad ligt tussen knp 18 en 26, aan de rechterkant van de weg, t.o. huissrs. 30/32 (bordje aan de linkerkant van de weg): houten hek met infobord.

Let op: Het fietsroutenetwerk is ingrijpend gewijzigd in deze regio. De beste routeplanners om te raadplegen zijn die van de Fietserbond en van route.nl. De kaarten van Falk zouden up-to-date moeten zijn.

Praktische informatie

• **Start-/eindpunt en parkeren:** Boerderijwinkel Overesch, Hondemotsweg 40, 8101 NJ Raalte.

• **Andere parkeermogelijkheid:** • Kasteel het Nijenhuis, 't Nijenhuis 10, 8131 RD Wijhe; de P ligt tussen het kasteel en knp 25, aan de route.

• **Toeristische info:** • *Kasteel Nijenhuis/Museum De Fundatie*, 't Nijenhuis 10, 8131 RD Heino; museumdefundatie.nl.

• *Geocache* in natuurgebied Oons Pad, zie 'Oons Pad' (GC27TPC). De start van de geocache ligt buiten de fietsroute.

• **Biologische adressen:** • *Overesch Ecologische Landbouw*, Hondemotsweg 40, 8101 NJ Raalte, T: (0572) 39 16 74; overesch.nl. Boerderijwinkel open: di 13-18; wo 19-21; do 9.30-13; vr 13-18; za 9-17 uur. Of bel (06) 51 32 28 73 voor een afspraak. Overesch is een boerderij-supermarkt waar je de dagelijkse boodschappen kunt doen. Van eigen boerderij: rund- en varkensvlees en groenten. De skybox/bezoekersruimte boven de varkensstal is dagelijks open van 10-16 uur. **Voor kids:** Boer & pret, 3 puzzeltochten op 3 boerderijen. Je krijgt een cadeautje en een diploma als je de drie tochten gemaakt hebt en de vragenlijsten hebt ingevuld. Alleen Overesch is biologisch. Zie www.boerenpret.nl.

• *Kleinlangeveldsloot*, Japiksweg 1, 8101 NL Raalte, T: (06) 53 75 19 94; www.biologisch-made-easy.nl. Boerderijwinkel open: di-vr 9.30-17.30 uur; za 9-16 uur. Verkoop eigen producten: rund- en buffelvlees en paneer. Volledig supermarktas-sor-

timent, w.o. veel lokaal geproduceerde (en zeer originele) producten. Ook bezorgservice aan huis (gekoeld).

• *Natuurgebied Het Raalterwoud met Oons Pad*, Hogebroeks-weg t.o. huisnr 30/32 (aan de linkerkant v.d. weg). Het natuurgebied van Wim Bovendeert en Godelieve Wijffels ligt rechts, achter een houten hek met een infobord. Volg het in het grasland gemaakte pad. Ca. 5 min. naar een bank en een kist met natuurinfo. Twee min. verderop picknicktafel plus uitkijktoren met picknickbank. Fabuleus uitzicht over het grasland waar meestal wel een paar Hereford-koeien van Wim en Godelieve lopen.

• **Horeca:** Er is (niet-biologische) horeca in Heino. Bij Boerderijwinkel Overesch is een biologische horeca-hoek.

• **Knooppuntennetwerk:** Het knooppuntennetwerk is/wordt rigoureus aangepast. Dat kan tot onduidelijkheden leiden. In het algemeen geldt: bij twijfel rechtdoor! Of de logische weg volgen én goed uitkijken naar bordjes.

• **Rustpunt/horeca niet-biologisch:** • *Iets van de Weg*, Nieuwe Wetering 1, Lierderholthuis, T: (0572) 39 12 30; (06) 57 02 07 42; www.zuz-en-zo.nl. Rustpunt met theeterras (niet-biologisch), verkoop van kruiden- en groenteplantjes, dieren kijken, zelf je munt, verveine etc. plukken om je eigen kruidenthee samen te stellen. Kleine winkel met zelfgemaakte jams etc.

Wat is biodiversiteit?

Biodiversiteit is de verscheidenheid aan soorten op aarde. Biodiversiteit zorgt voor schoon water, vruchtbare grond en een stabiel klimaat. Het levert ook voedsel en grondstoffen voor huisvesting, kleding, brandstof en medicijnen. Kortom: een goede biodiversiteit vormt

de basis van het leven. Het bevorderen van de biodiversiteit is hét speerpunt van Stichting Natuurboer uit de Buurt. De natuurboeren schenken op hun bedrijven extra aandacht aan biodiversiteit, want de mo-

landbouw is die fors achteruit gegaan. Variatie draagt bij aan evenwicht in de natuur. Biodiversiteit versterkt de natuurlijke balans van ecosystemen. Een grotere biodiversiteit past perfect binnen een duurzamere vorm van landbouw.

vouwre

Natuurboer
Overesch

Natuurboer Overesch

Humor hoort bij Jan Overesch, want wie plaatst er nu een kunstwerk met *Schrik niet, kom naar de varkens kijken* op zijn erf? In een skybox kun je de varkens bewonderen. In de wei achter de boerderij staan de zeugen. 'Wil je ze zien?', vraagt Jan. 'Het zijn Nederlandse landvarkens die ik laat dekken door een Groot York-beer. Je krijgt er goed vlees van, de varkens zijn robuust, hebben goed beenwerk en zijn sociaal, dat is belangrijk. Kom maar mee het weiland in, dan zul je zien dat de zeugen direct op je af komen.' De zeugen staan elke dag in een ander stuk wei. 'Ze zetten alles op de kop, het wordt anders een grote puinhoop', lacht Jan. 'Onze vleeskoeien lopen de hele zomer lekker in de natuur op Landgoed De Colckhof en Den Alerdinck. We werken sinds 1994 biologisch en vanaf 2008 BioDynamisch en we maken deel uit van de Natuurboeren. Ik vond sommige BD-dingen eerst nogal zweverig. Toch zijn we omgeschakeld, want mijn zoon Rick en ik vonden dat het goed past bij onze boerderij. We telen ook graan en groenten, onder andere artsjokken en broccoli. Bij de BD-werkwijze hoort dat je 50% van het veevoer zelf produceert. De rest van het graan verkopen we aan de Biobakker en Bakkerij Verbeek. De groenten gaan naar onze eigen winkel en Ekoplaza. Toen we deze grotere winkel lieten bouwen, kochten we een afbakoven. Dat is een schot in de roos, vooral voor het brood van Verbeek. Dat is Bourgondisch brood, de Biobakker levert stevig Duits brood. Hebben jullie trek in koffie met noten-rozijnenbrood?'

Bij Overesch kun je niet alleen boodschappen doen, maar ook koffie en thee drinken of een ijsje eten. 'Heerlijke koffie', zegt fotograaf Giel en dat is een regelrecht compliment, want Giel is een makkelijk mens, maar op koffieggebied is hij heel kritisch!

Enkele jaren geleden is de Boerderijschool opgezet. Elke dinsdag komen kinderen van de onderbouw in de groentetuinen en op de boerderij werken. 'De meeste kinderen weten niets meer van de natuur', zegt Jan. 'Vorige week hebben ze onder leiding van een kok een broodje gezond gemaakt. Dat heeft tweeënhalve uur geduurd, van de oogst totdat de broodjes klaar waren. Ze vonden het hartstikke leuk.' Jan's akkers hebben geen last van overvloedige regenval. 'Als je de grond bemest met organische mest en de akkers niet te vast aanrijdt, zakt het water de grond in. Je moet zuinig zijn op je grond', verklaart Jan. 'En je moet het onkruid strak bijhouden, anders loopt het uit de hand. Ik zaai de akkerranden laat in, zodat de bloemen tot in de herfst bloeien. Dat is belangrijk voor de insectendiversiteit.' Akkerranden en singels zijn een speerpunt van de natuurboeren. En passant verhogen ze de belevingswaarde voor fietsers, want zeg nou zelf: het is toch veel leuker fietsen langs wuivend graan met een dikke rand rode klapprozen, blauwe korenbloemen en witte margrietten, dan langs saaie, manshoge maïsvelden?

OPEN

Oons Pad in Natuurgebied het Raalterwoud

Wim Bovendeert en Godelieve Wijffels beheren een natuurgebied. Die mogelijkheid is ontstaan door wetgeving die stelt dat een deel van de natuur in Nederland door particulieren beheerd moet worden. Dit draagt bij aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur. Het gebied van Wim en Godelieve bestaat uit oogstrelend grasland met veel bloemen en een jong stuk bos. Het is natte grond omdat het in een depressie in het landschap ligt. Ongeschikt voor de akkerbouw, maar geschikt voor een grote diversiteit aan planten en beheer met koeien die goed gedijen op schrale grond. Zeker de Herefordkoeien van Wim en Godelieve. 'Dit ras komt oorspronkelijk uit het Engelse Hereford. Het is het grootste zoogkoeienras ter wereld. In Canada kalveren ze soms bij min twintig graden af', vertelt Wim. 'Onze koeien zijn zachtaardig, hebben geen krachtvoer nodig en eten gras en hooi van het land. Ze hebben een goede voedselconversie en zetten dat schrale gras om in prima vlees. In Nederland zie je niet veel Herefords omdat de meeste weilanden juist heel eiwitrijk zijn. Elders in de wereld domineren de schrale graslanden, daarom worden daar zoveel Herefords gefokt.' Een koe wordt gedekt door de stier als ze 15 maanden oud is en krijgt haar eerste kalf als ze 2 jaar oud is. Het kalf zoogt bij de koe totdat het volgende kalf komt.

De boerderij van Wim en Godelieve heeft geen boerderijwinkel en geen skybox, maar wel iets anders waar fietsers en wandelaars blij van worden. Dit is dan ook de ideale route voor een uitgebreide picknick, want wie vijf minuten Oons pad volgt langs de rand van het bloeiende grasland en door het bos, belandt bij een bank met riant uitzicht en een kist met leuke informatie. Bijzondere soorten als de gewone dotterbloem, de koekoeksbloem, de waterviolier en het reukgras (dat naar toffees ruikt en smaakt), zijn hier algemeen. De steenuil vliegt geruisloos rond op hun speurtocht naar prooien voor hun kroost. Spanning en sensatie waren hier ook, want wie pleegde er in 1880 een gruwelijke moord en hoe zit het met de Lancaster die in 1945 neerstortte? Ben je uitgelezen? Dan is het tijd voor de picknick, iets verderop in de uitkijktoren of op de picknickbank ernaast. 'Er loopt ook een geocache over ons land', voegt Wim toe. 'Die start niet bij het hek, maar aan de andere kant. Ze hebben me verteld waar de schat ligt, maar ik heb de geocache zelf nog nooit gedaan. Wel krijg ik er via de mail veel enthousiaste verhalen over te horen.'

V.l.n.r.: Oons Pad: de eerste bank, Wim Bovendeert, picknickbank en uitkijktoren.

Hereford met kalf (foto: Wim Bovendeert).

Kleinlangevelsloo

Henriëke en Rob Kleinlangevelsloo kopen zo veel mogelijk lokaal en biologisch in voor hun boerderij-supermarkt in het bos. 'Alles wat van dichtbij kan komen, halen we', zegt Henriëke. 'Natuurlijk verkopen we ons eigen rund- en waterbuffelvlees, en we werken samen met bioboeren uit de regio. Bovendien doen enkele klanten hele leuke dingen: Marjolaine maakt niet alleen rauwe chocola die ze 'Gezond chocolade snoepen' noemt, maar ook choco-deo op basis van cacaoboter. Die deo werkt prima. De zalfjes en de rauwmelkse zeep Klaproos & St. Janskruid komen van Karin, en Sandra maakt wenskaarten van misdrukken van kinderboeken.' 'Eten jullie weleens paneer?', vraagt Rob, 'dat is een kaassoort die veel in de Indiase keuken gebruikt wordt. Die maak ik zelf van de melk van onze 50 melkkoeien. Er is veel vraag naar. Willen jullie de koeien en de buffels zien?' In de wei achter de boerderij staan de waterbuffels en verderop de koeien. 'Het mooiste moment van de dag is om vijf uur

Kleinlange-
velsloo

's morgens', vertelt Rob. 'Dan breng ik de koeien naar de wei: de vogels fluiten, alles is rustig en er zeurt niemand aan mijn kop. Da's toch mooi? Er zijn in Nederland 10 boeren die waterbuffels houden. Wij hebben er 25, voor het vlees. Ik ben natuurboer en dat betekent dat mijn koeien en waterbuffels op natuurterreinen grazen. Je kunt ze op het Knapenveld zien en op het Hoge Broek, beide van Natuurmonumenten. Ik maai dat land elk jaar op 15 juni – na de vogelbroedtijd – om het te laten verschrallen want dan krijg je een grote diversiteit aan planten en kruiden. Dat is goed voor de melk en de dieren zijn er dol op.' Naast een choco-deootje leg ik paneer in mijn winkelmandje en mintchocola plus kikkererwtchips. Tons frizure ongezoete mayonaise smaakt heerlijk op een boterham met tomaat en de droge worst met kruidnagel komt ongetwijfeld van pas als de man met de hamer langskomt in de vorm van tegenwind.

V.l.n.r.: Het bord van Kleinlangevelsloo aan de weg, Henriëke en Rob in de winkel, de waterbuffels en Rob perst paneer.

Colofon

In opdracht van Bionext

Noes Lautier, www.noeslautier.nl

Ontwerp: Yvonne du Pon, Bionext

Fotografie: Noes Lautier en Giel Tange

